

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Затверджено
наказом ректора ВНУ імені Лесі Українки
від 18.02 2021 р № 52-3

ІНСТРУКЦІЯ № 73
з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників
навчально-виховного процесу для проведення вступного інструктажу

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

1.1. Трудова дисципліна ґрунтується на свідомому і сумлінному виконанні правил. Працівники приймаються на роботу за трудовим договором, контрактом або на конкурсній основі згідно до чинного законодавства. Вони можуть працювати за сумісництвом згідно чинним законодавством. Усі працівники при прийнятті на роботу і в процесі роботи проходять інструктаж з питань охорони праці, надання першої допомоги потерпілим від нещасних випадків, про правильні дії при виникненні аварії. Допуск до роботи осіб, які не пройшли навчання, інструктажу і перевірки знань з охорони праці забороняється.

Працівники зобов'язані:

- виконувати правила внутрішнього розпорядку, дотримуватись дисципліни праці, безпеки життєдіяльності, передбачені відповідними правилами та інструкціями;

- берегти обладнання, інвентар, матеріали, навчальні посібники, тощо;

- у встановлені строки проходити медичний огляд.

Обов'язковим у роботі з охорони праці в університеті є навчання та інструктування про безпечні методи як працюючих, так і здобувачів освіти.

Виконання вимог правил з техніки безпеки працівниками є обов'язковим у навчальному процесі.

**2. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ОХОРОНУ ПРАЦІ»,
КОДЕКСУ ЗАКОНІВ ПРО ПРАЦЮ ТА ІНШИХ НОРМАТИВНИХ АКТІВ.**

Під час укладання трудового договору роботодавець повинен проінформувати працівника під розписку про умови праці та про наявність на його робочому місці небезпечних і шкідливих виробничих факторів, які ще не усунуто, можливі наслідки їх впливу на здоров'я та про права працівника на пільги і компенсації за роботу в таких умовах відповідно до законодавства і колективного договору (ст.5 Закону України «Про охорону праці»).

Закон проголошує, що працівник має право відмовитись від дорученої роботи, якщо створюється ситуація, небезпечна для його життя чи здоров'я або для людей, які його оточують (ст.7).

3. КОДЕКС ЗАКОНІВ ПРО ПРАЦЮ УКРАЇНИ - ОСНОВНИЙ ЗАКОН НАЦІОНАЛЬНОГО ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Законодавство про працю України визначає правові засади і гарантії здійснення громадянином України права розпоряджатися своїми здібностями продуктивної і творчої праці, регулює трудові відносини працівників.

Працівники мають право на:

- відпочинок згідно з законами про обмеження робочого дня та робочого тижня і про щорічні оплачувані відпустки;
- здорові і безпечні умови праці;
- матеріальне забезпечення у порядку соціального страхування у старості, при хворобі, втраті працездатності, а також матеріальну допомогу у разі безробіття;
- об'єднання у професійні спілки;
- вирішення колективних трудових конфліктів.

Закон України «Про охорону здоров'я» визначає правові, організаційні, економічні та соціальні основи охорони здоров'я населення в Україні.

Громадяни зобов'язані:

- піклуватись про своє здоров'я і здоров'я своїх дітей, не шкодити здоров'ю інших громадян;
- проходити своєчасні профілактичні щеплення та медичні огляди;
- надавати невідкладну допомогу іншим громадянам, які потрапили в умови, що загрожують їхньому життю і здоров'ю.

4. ОСНОВНІ ВИМОГИ, ЯКИХ ПОТРІБНО ДОТРИМУВАТИСЬ ПРИ КОРИСТУВАННІ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЄЮ

4.1. Щоб уникнути пошкодження ізоляції, забороняється:

- підвішувати електропровід на цвяхах, металевих і дерев'яних предметах;
- перекручувати проводи;
- закладати провід і шнури за газові і водопровідні труби, за батареї опалення;
- витягати за шнур вилку з розетки.

4.2. У будинках, де електропроводка зроблена закритим способом під штукатуркою, забивати у довільні місця стіни цвяхів для підвішування штор, картин та інших предметів, а також пробивання отворів і боріздок може привести до пошкодження схованої електропроводки і ураження електричним струмом. Тому всі подібні роботи потрібно виконувати попередньо переконавшись у відсутності в даному місці електропроводки.

4.3. Освітлювальну арматуру і електролампи небезпечно чистити від забруднення і пилюки при ввімкненому вимикачі, тобто під напругою, мокрими чи вологими ганчірками.

Чистку потрібно виконувати при вимкненому вимикачі сухою ганчіркою, стоячи на підставці, яка не проводить електричного струму.

4.4. Пошкоджені вимикачі, лампові патрони, штепсельні розетка, електроприлади і апарати заборонено замінювати під напругою. Для цього

прилад, апарат слід вимкнути з електромережі, а при ремонті електропроводки викрутити запобіжники. Цю роботу повинна виконувати особа, яка обізнана з правилами ремонту.

4.5. При користуванні переносними приладами, електроінструментами небезпечно одночасно торкатись батареї опалення, водопровідних труб та інших заземлених металевих конструкцій, тому, що при пошкодженні ізоляції електричного приладу через тіло людини, яка доторкнулась до названих металевих конструкцій, пройде небезпечний для організму струм.

4.6. Небезпека ураження електричним струмом може виникнути також у таких випадках:

- при користуванні електроприладами із пошкодженою ізоляцією, електроплитками із відкритою спіраллю;
- саморобними електропечами, електронагрівачами, при заповненні водою електронагрівальних приладів (чайників, каструль, тощо);
- при порушенні ввімкнення приладу у електромережу необхідно електрошнур спочатку підключити до приладу, а потім до мережі, а не навпаки;
- при застосуванні оголених кінців проводу замість штепсельних вилок.

5. ОСНОВИ ГІГІЄНИ ТА САНІТАРІЇ

Санітарія - це система організаційних і технічних заходів, спрямованих на усунення потенційно небезпечних факторів і запобігання захворювань та отруєнь.

До організаційних заходів належать:

- дотримання вимог охорони праці жінок;
- проведення попередніх та періодичних медичних оглядів;
- забезпечення працюючих у шкідливих умовах лікувально-профілактичним обслуговуванням.

Технічні засоби передбачають:

- систематичне підтримання чистоти у приміщеннях і на робочих та нарочних місцях;
- розробку та конструювання обладнання, що виключає виділення пилу, газу та пари, шкідливих речовин у приміщеннях.

6. ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА

6.1. Загальні вимоги.

6.1.1. Кожен працівник зобов'язаний знати та точно виконувати правила пожежної безпеки, а при виникненні пожежі - вжити всіх залежних від нього заходів для врятування людей та її гасіння.

6.1.2. На території не дозволяється розкладання вогнищ, спалювання сміття.

6.1.3. У приміщеннях забороняється палити і розкидати недопалки та запалені сірники.

6.2. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях.

6.2.1. У випадку виникнення пожежі дії працівників мають бути спрямовані на створенні безпеки людей, в першу чергу студентів, їх рятування та евакуацію.

6.2.2. Кожен працівник, який виявив пожежу або її ознаки (задимлення, запах горіння), зобов'язаний:

- негайно повідомити про це за телефоном 101 пожежну частину (при цьому слід чітко назвати адресу закладу, місце виникнення пожежі, а також свою посаду та прізвище);

- сповістити про пожежу ректора, проректора, декана;

- організувати зустріч пожежних підрозділів, вжити заходів щодо гасіння пожежі наявними засобами пожежогасіння.

6.3. Порядок дії при виникненні пожежі.

6.3.1. Кожен працівник, який виявив пожежу або її ознаки (задимлення, запах горіння тощо), зобов'язаний:

- негайно повідомити про це за телефоном 101 пожежну частину;

- сповістити про пожежу керівництво;

- розпочати самому і залучити інших до евакуації людей із будівлі до безпечного місця.

7. ОБОВ'ЯЗКИ ПІШОХОДІВ

7.1. Пішоходи повинні рухатись по тротуарах і пішохідних доріжках, тримаючись правого боку. Якщо немає тротуарів, пішохідних доріжок або пересуватись по них не можливо, пішоходи можуть рухатись велосипедними доріжками, тримаючись правого боку і не утруднюючи рух на велосипедах і мопедах або в один ряд узбіччям, тримаючись якомога правіше, а у разі його відсутності - по краю проїзної частини назустріч руху транспортних засобів. При цьому треба бути обережним і не заважати іншим учасникам дорожнього руху.

7.2. За межами населених пунктів пішоходи, які рухаються узбіччям чи краєм проїзної частини, повинні йти назустріч транспортним засобам.

7.3. У темну пору доби та в умовах недостатньої видимості пішоходи, які рухаються проїзною частиною чи узбіччям, повинні виділити себе, а за можливості мати на зовнішньому одязі світлоповертальні елементи, для своєчасного їх виявлення іншими учасниками руху.

7.4. Організовані групи дітей дозволяється водити тільки по тротуарах і пішохідних доріжках, а коли їх немає - по узбіччю дороги у напрямку руху транспортних засобів колоною, але тільки у світлу пору доби і лише в супроводі дорослих.

7.5. Перед виходом на проїзну частину з-за транспортних засобів, що стоять, та будь-яких об'єктів, що обмежують оглядовість, пішоходи повинні впевнитись у відсутності транспортних засобів, що наближаються.

7.6. Чекати транспортний засіб пішоходи повинні на тротуарах, посадкових майданчиках, а якщо вони відсутні - на узбіччі, не створюючи перешкод для дорожнього руху.

7.7. Пішоходам забороняється:

- а) виходити на проїзну частину, не впевнившись у відсутності небезпеки для себе та інших учасників руху;

- б) раптово виходити, вибігати на проїзну частину, в тому числі на пішохідний перехід;

- в) допускати самотійний, без нагляду дорослих, вихід дітей дошкільного віку на проїзну частину;

г) переходити проїзну частину поза пішохідним переходом, якщо є розділювальна смуга або дорога має чотири і більше смуг руху в обох напрямках, а також у місцях, де встановлено огороження;

д) затримуватися і зупинятися на проїзній частині, якщо це не пов'язано із забезпеченням безпеки дорожнього руху.

8. НАДАННЯ ПЕРШОЇ ДОЛІКАРСЬКОЇ ДОПОМОГИ

При нещасних випадках дуже важливо до приїзду лікаря своєчасно і правильно надати першу допомогу потерпілому. Негайно повідомити про нещасний випадок за телефоном 103.

Надання першої допомоги при травмах:

При ударах - забезпечити потерпілому повний спокій, накласти на місце удару холодний компрес. При ударах із синцями не слід класти примочки, місце удару слід змастити настоякою йоду і накласти пов'язку.

При розтягу зв'язок суглобів - підняти хвору кінцівку догори, накласти холодний компрес і створити повний спокій до прибуття лікаря.

При вивихах - зробити підтримуючу пов'язку, яка забезпечить нерухомість вивихнутої кінцівки, і застосувати холодну примочку. Без лікаря суглоби не вправляти.

При переломах кінцівок - накласти шини так, щоб вони захоплювали два найближчі до перелому суглоби. Шини прибинтувати до кінцівок. При переломах насамперед слід накласти на рану стерильну пов'язку.

При кровотечах - негайно зупинити кровотечу. Для цього слід накласти на рану тугу пов'язку і підняти кінцівку. Джгут накладається тільки на кінцівки, де судини можна легко притиснути до кістки. Залишати джгут на рані можна не більше двох годин, в іншому разі можливе омертвіння тканини.

При запорошенні очей - промити очі розчином борної кислоти (одна чайна ложка на склянку води), чи чистою перевареною водою, не можна терти очі рукою.

Надання першої допомоги при ураженні електрострумом:

- головне при наданні першої допомоги тому хто потрапив під напругу - якомога швидше звільнити потерпілого від струму. Якщо вимкнути установку швидко не можна, необхідно відділити (відірвати) потерпілого від струмопровідних частин. Можна взяти за одяг, якщо він сухий, не торкаючись відкритих частин тіла, намотати на руку шарф, прогумований плащ і т.п. Якщо ж потерпілий без свідомості, але дихання зберігається, йому треба давати понюхати нашатирний спирт, розтирати і зігріти тіло. Одночасно слід негайно викликати лікаря.

Надання першої допомоги при обмороженні:

- обморожені місця тіла слід розтерти сухою теплою рукавичкою чи суконкою до почервоніння, а потім накласти теплу пов'язку.

Надання першої допомоги при опіках:

- змастити розчином марганцевокислого калію чи 2 % розчином питної соди, присипати тальком, крохмалем чи содою, змастити жиром.

При опіках хімічними речовинами (кислотами, каустичною содою, негашеним вапном та ін.) - попечене місце слід змити струменем води протягом 10-15 хв., а потім накласти на нього пов'язку, змочену розчином соди.

Начальник відділу охорони праці

Микола НЕГОДЮК